Gemeente
Amsterdam
Zuid

Bezoekadres
President Kennedylaan 923
1079 MZ Amsterdam

Postbus 74019
1070 BA Amsterdam
Telefoon 14 020
www.zuid.amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 74019, 1070 BA Amsterdam

Monumenten& Archeologie
Postbus 10718
1001 ES AMSTERDAM

Datum	17 april 2018
Ons kenmerk	Z-18-64938
Uw kenmerk	
Behandeld door	Informatie- en Documentbeheer
Onderwerp	Doorzending

Geachte collega's,

We hebben een document ontvangen dat niet bestemd is voor onze organisatie. Gezien het onderwerp behoort het document bij uw organisatie terecht te komen. Op grond van artikel 2:3 Algemene wet bestuursrecht zenden wij daarom dit document naar u ter afhandeling.

De afzender is hiervan gelijktijdig op de hoogte gesteld.

Met vriendelijke groet,

Gemeente Amsterdam
Bureau Monumenten & Archeologie
INGEK. D.D. 03 MEI 2018
NUMMER 2018.53
TE BEHANDELEN DOOR [redacted]
AFSCHRIFT AAN: [redacted]
ORIGINEEL NAAR [redacted]

Team Informatie- en Documentbeheer

Dit document is geautomatiseerd aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Stichting Cuypersgenootschap

Stichting tot behoud van negentiende- en twintigste-eeuws cultuurgoed in Nederland

4-18-64938
IN-18-38927

Ingekomen
Amsterdam
12 APR. 2018
Registratie
Stadsdelen

Aan het Dagelijks Bestuur van de
Bestuurscommissie Amsterdam Zuid
Postbus 74019
1070 BA Amsterdam

Onderwerp:
Aanvraag gemeentelijke Monumentenstatus
Interieurs Zuid

Amsterdam 11 april 2018

Geacht Bestuur,

In aanvulling op onze eerdere brief dd. 25 januari 2018 verzoekt de Stichting Cuypersgenootschap u om de volgende panden, vanwege de daarin aanwezige waardevolle historische interieurs, aan te wijzen tot gemeentelijk monument:

Paulus Potterstraat 44 (vanwege de zeldzaamheid en gaafheid van dit interieurensemble later eventueel voor te dragen als rijksmonument)
Prins Hendriklaan 29 (vanwege de ensemblewaarde samen met nummer 27 aan te wijzen)
Prins Hendriklaan 30
Van Eeghenstraat 88
Van Eeghenstraat 101
Sophialaan 16
Jan Luijkenstraat 16; ter aanvulling: architect van het pand is J.F. Klinkhamer, bouwjaar 1896 - vanaf juli 1897 woonde in het huis Daniel David Stuten (1863-1925), directeur van de Ontvang- en Betaal Kas in de Nieuwe Doelenstraat; Stuten zal de interieurs waarschijnlijk hebben laten aanbrengen maar onbekend is of deze ook door Klinkhamer ontworpen zijn.

Voor documentatie van deze panden verwijzen wij u naar de beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, waar de foto's, vervaardigd voor de publicatie 'Wonen in een monumentaal huis' (red. B. Laan, E. Koldewey, C.P. Krabbe, 2012), gepubliceerd zijn. Jan Luijkenstraat 16 staat momenteel te koop, zodat wij u verzoeken voor dit pand een spoedprocedure op te starten. Bij wisseling van eigendom is de sloopdreiging voor waardevolle interieurs het grootst, zoals bijvoorbeeld onlangs gebleken is bij het perceel Willemsparkweg 50, dat na aankoop door een projectontwikkelaar volledig gestript is.

In aanvulling op bovenstaande – reeds onderzochte en gepubliceerde – interieurs verzoeken wij u om ook het volgende pand aan te wijzen:

Johannes Vermeerstraat 15 (architect J.N. Hendrix, 1907); de sobere gevels van het hoekpand hebben nog vele oorspronkelijke details zoals de bovenlichten met geslepen glas en bovenlichten met glas-in-lood en op de begane grond en op de hoofdverdieping nog diverse interieurs waarbij de stilistische verscheidenheid opvallend is (neo-Lodewijk XVI en Nieuwe Kunst):

Secretariaat afd. Amsterdam [redacted]

Bij Lage

Stichting Cuypersgenootschap

Stichting tot behoud van negentiende- en
twintigste-eeuws cultuurgoed in Nederland

Aan het Algemeen Bestuur van de
Bestuurscommissie Amsterdam Zuid
Postbus 74019
1070 BA Amsterdam

Onderwerp:
Aanvraag gemeentelijke Monumentenstatus
Interieurs Zuid

Amsterdam 25 januari 2017

Geacht Bestuur,

Bij deze verzoekt de Stichting Cuypersgenootschap u om de volgende zes panden aan te wijzen tot gemeentelijk monument:

De Lairessestraat 37
De Lairessestraat 39
De Lairessestraat 93
Frans van Mierisstraat 91
Jacob Obrechtstraat 67 (Etagehuis Oldenhoeck)
Vondelstraat 103

In 2009 verscheen de publicatie 'Amsterdamse interieurs. Huizenportretten 1875-1945', geschreven door Barbara Laan en Alexander Westra. Het vormde de schriftelijke neerslag van een onderzoeksprogramma uitgevoerd door de Stichting Historische Interieurs. Een deel van de in de publicatie beschreven panden genieten bescherming als monument: de villa Hingst van H.P. Berlage aan de Koninginneweg 18 (RM), de villa Albert Hanhnplantsoen 23 (RM), de villa Lebbink aan de Apollolaan 166 (RM), het herenhuis Jacob Marisplein 20 (RM), gebouwd in opdracht van de makelaar in koffie en thee F.M. Geels (van de inmiddels verdwenen zaak in de Warmoesstraat), en het herenhuis Willemsparkweg 29 (GM). J.J. Viottastraat 36 is na de ontdekking van het bijzondere interieur op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst. De overige panden, hoe bijzonder ook, ontberen op dit moment iedere vorm van bescherming.

Het project 'Historische Interieurs in Amsterdam Zuid' is gestart met de bedoeling historische woonhuisinterieurs zichtbaar te maken en de bereidwilligheid tot behoud daarvan door de bewoners actief te stimuleren. Ruim acht jaar na de afronding van het project is de vraag actueel of de doelen die men zich stelde gehaald zijn. In ieder geval zijn de onderzochte interieurs door deze publicatie gepresenteerd aan een groter publiek en is er, ook vanwege de door het project gegenereerde aandacht voor het project, aantoonbaar interesse gewekt voor het fenomeen 'historische interieurs'. Een dagelijkse rondgang door Amsterdam Zuid doet echter vrezen dat de tweede doelstelling, 'het actief stimuleren van de bereidwilligheid tot behoud daarvan door de bewoners' allesbehalve geslaagd genoemd mag worden. De alarmerende voorbeelden zijn legio.

Secretariaat afd. Amsterdam D. Mulder, 1e Jacob van Campenstraat 14-3a 1072 BE Amsterdam tel. 06 1452 6991
e-mail davmulder@gmail.com

Marmeren vestibule, betimmeringen, schouwen, schuifdeuren en beschilderde plafonds zijn hier nog grotendeels gaaf aanwezig. Dit pand is sinds kort in gebruik bij Douwes Fine Arts. Opdrachtgever was Paul C. Kaiser (1867-1926), oprichter en directeur van een moderne industriële broodbakkerij – sinds 1913 voorzien van het predicaat "Koninklijke Luxe Broodbakkerij". Kaiser woonde vanaf 1898 tot 1907 in een ander pand van Hendrix aan de Jan Luijkenstraat en in de Johannes Vermeerstraat werden zij buren; Hendrix was voorts de huisarchitect van de bakkerij, die ook de inmiddels gesloopte hoofdvestiging van de bakkerij in de Vijzelstraat had ontworpen.

Voor de inhoudelijke onderbouwing van deze aanvraag verwijzen wij u naar de voormelde brief van 25 januari 2018, die volledigheidshalve als bijlage bijgevoegd is.

Hoogachtend,
het bestuur van Stichting het Cuypersgenootschap,
namens deze

[redacted]

verfijnde geschilderde wand- en plafondafwerkingen getuigenis aflegden van het concept van het Gesamtkunstwerk dat bouwer en bouwheer als ideaal nastreefden. Het pand kwam zonder enige twijfel voor een beschermde status als monument in aanmerking. Helaas had de Haagse projectontwikkelaar die het pand kocht geen boodschap aan deze feiten en is alles in de puincontainer afgevoerd.

Willemsparkweg 50 en Van Eeghenlaan 100 en 104 zijn slechts enkele van de vele recente voorbeelden. Een paar jaar terug verdwenen in kunsthistorisch opzicht waardevolle interieurs uit Emmastraat 36-38 en eind 2017 stonden de puincontainers ook opgesteld voor Johannes Vermeerstraat 22, dat inmiddels ook volledig ontmanteld is. Wie weet wat zich in dit herenhuis aan eventueel waardevolle interieurs bevond? In ieder geval zijn daar de marmeren vestibule en gang en de monumentale trap – zichtbaar vanaf de straat – volledig weggesloopt. Het had bovendien maar weinig gescheeld, of ook het waardevolle interieur van Jacob Marisplein was gesloopt. Slechts een spoedaanwijzing tot rijksmonument kon dit interieur redden. Dag na dag neemt het aantal belangwekkende interieurs in Amsterdam Zuid – maar ook elders in de stad af. Het wordt tijd dat bijvoorbeeld de vereniging Hendrick de Keijser een typisch herenhuis uit Amsterdam Zuid verwerft: aan bijvoorbeeld Koninginneweg, Frans van Mierisstraat of Nicolaas Maesstraat zijn er nog gave voorbeelden te vinden!

Na deze lange uiteenzetting verzoeken wij u daarom de aanwijzingsprocedures voor de bovengenoemde panden te starten conform de vigerende Erfgoedverordening. De panden zijn uitvoerig beschreven in de publicatie 'Amsterdamse interieurs. Huizenportretten 1875-1945'. Ook is voor het onderzoeksproject samengewerkt met M&A. Wij menen op grond daarvan dat voldoende aannemelijk is dat de panden voor de gemeentelijke monumentenstatus in aanmerking komen.

Hoogachtend,
het bestuur van Stichting het Cuypersgenootschap,
namens deze,

[redacted]

Medio 2017 werd het Cuypersgenootschap benaderd voor bijstand in pogingen de historische interieurs van het herenhuis Van Eeghenstraat 104 te redden. Genoemd pand maakt deel uit van het complex Van Eeghenstraat 100-104, dat in 1902 onder één architectuur is gebouwd door aannemer P.A. Warners (1855-1932). De panden verkeerden tot vorig jaar nog vrijwel volledig in de oorspronkelijke staat. Inmiddels is nummer 100 tot op het casco gestript, waarbij zelfs het monumentale trappenhuis compleet verwijderd is. De ruime opzet van de historische trap nam blijkbaar te veel kostbare vierkante meters vloeroppervlak in beslag. Nummer 104 staat hetzelfde lot te wachten: na ampele overweging heeft het Cuypersgenootschap helaas de afweging moeten maken dat redding door middel van een monumentenaanvrage geen zin had: door de genoemde uitholling van nummer 100 en door interne verbouwingen bij de nummers 102-104 was het ensemble te sterk aangetast. Het pand voldoet daardoor niet aan de geldende criteria die de gemeente hanteert voor aanwijzing tot gemeentelijk monument. Bovendien telt Amsterdam Zuid op dit moment nog vergelijkbare en gavere panden die dan eerder in aanmerking zouden komen voor bescherming.

Het project 'Historische Interieurs in Amsterdam Zuid', kreeg in 2012 een vervolg met de publicatie 'Wonen in een monumentaal huis'. Een van de conclusies van deze publicatie is, dat de betrokkenheid van bewoners en gebruikers van een monumentaal huis van wezenlijk belang is voor de instandhouding ervan. Daarbij is echter niet gerekend op de realiteit van de calculerende projectontwikkelaar, die alleen maar oog heeft voor een maximaal rendement van zijn investering. Daarbij wordt – vooral in buurten als Amsterdam Zuid, steevast gemikt op doelgroepen in het hoogste marktsegment, die klaarblijkelijk voor inrichtingen lijken te kiezen die aansluiten bij de uitstraling van het gemiddelde internationale vijfsterrenhotel: strak, licht en modern. Voor de 'gedateerde' historische interieurs is in die visie geen plaats. Een bewijs daarvoor vormt de aanbeveling op Funda bij een woonhuis met een kwalitatief hoogwaardig Amsterdamse School-interieur uit 1921, dat deze 'gemoderniseerd dient te worden'.

Aan het onderzoeksproject uit 2009 hebben bijna honderd particulieren in Amsterdam Zuid hun medewerking verleend, waarbij vele belangwekkende vondsten zijn gedaan. Veel bewoners bleken enthousiast, maar anderen zagen op tegen de te verwachten beperkende voorwaarden die aan een eventuele monumentenstatus zou kleven en vreesden bovendien negatieve financiële gevolgen van een aanwijzing tot monument. De aangedragen alternatieve behoudsstrategie 'informeren, enthousiasmeren en stimuleren', waarbij bewoners op hun verantwoordelijkheid wordt gewezen in het behoud ervan, zal in sommige gevallen zeker tot vruchtbare resultaten kunnen leiden, maar is te vrijblijvend om waarborgen te kunnen geven voor het behoud. De inschatting dat driekwart van de huizen in Amsterdam Zuid van binnen grotendeels of volledig gewijzigd is, zal op juistheid berusten, en dat percentage neemt helaas nog iedere dag aanzienlijk toe.

Het meest schrijnende voorbeeld betreft de sloop van het zeer belangrijke interieur van Willemsparkweg 50, dat als laatste bijdrage in de bundel uit 2009 aan het publiek gepresenteerd werd. Het woonhuis aan de Willemsparkweg is in 1889 gebouwd naar ontwerp van architect Joseph Cuypers (1861-1949), in opdracht van kunstenaar Jan Dunselman (1863-1931). Joseph Cuypers, zoon van de beroemde architect P.J.H. Cuypers (1821-1927), heeft het Amsterdamse stadsbeeld verrijkt met een groot aantal markante bouwwerken, zoals onder andere de Effectenbeurs aan het Beursplein, het Pakketpostgebouw naast het Centraal Station en, in samenwerking met architect Jan Stuyt, diverse kerken, villa's, woonhuizen en gestichtsgebouwen in de stad. Dunselman is in Amsterdam vooral bekend van zijn schilderingen in de Sint Nicolaaskerk aan de Prins Hendrikkade, maar realiseerde ook in andere Amsterdamse kerken belangrijke decoratieprogramma's. Veel daarvan is in de loop der jaren helaas verloren gegaan. Niet toevallig waren veel van zijn werken aangebracht in Cuyperskerken. Willemsparkweg 50 was het meest gave stadswoonhuis van Joseph Cuypers in Amsterdam, waarbij de grote samenhang tussen interieur en exterieur, de rijke detaillering – zowel in de vorm van de vaste interieurafwerkingen zoals paneeldeuren, betimmeringen en balken- en stucplafond, alsmede de

[redacted]

Dagelijks Bestuur v/d
Bestuurscommissie
Amsterdam-Zuid
Postbus 74019
1070 BA Amsterdam

JHL

